

ОКТОБАРСКА ЕСКАЛАЦИЈА БРАТСТВА, ГНЕВА И ЈУГОСЛОВЕНСТВА У ВОЈВОДИНИ

Велика мобилизација у Србији за економске, политичке и уопште друштвене промене добила је у Војводини изразито снажан карактер. Ту мобилизацију није извршило руководство, већ сами грађани. Утолико је значај те мобилизације у Војводини већи, јер се ради о мобилизацији за прогрес једног нарочитог квалитета.

Руководство у Војводини у време великих друштвених збивања не само да је одбило да учествује у њима и седело скрштених руку већ је својим присуством кочило промене, онемогућавало развој, водило једну крајње конзервативну политику. Та политика није имала неки политички програм. Њена суштина била је у настојању да се сачува лични и групни интерес руководства у Војводини. Чувајући сопствене интересе, они су били у сукобу са свим што их је угрожавало, па макар то биле и најпрогресивније идеје и елементарна хуманост, и обратно. Чувајући сопствене интересе, све што им је ишло наруку имало је њихову подршку, па макар то биле и најконзервативније идеје и крајња нехуманост.

Тако је и дошло до подршке војвођанског руководства националистичкој политици албанских сепаратиста. Један сепаратизам штитио је други. Остаје за будућност да се оцењује — научно и политички — како је лични интерес био толико моћан да је произвео апсолутно слепило за национално, за југословенско, за људско, чак за терор на Косову, за драму српског и црногорског народа. И још горе, да се том насиљу и тој драми пружи подршка, да јој се дâ рука.

Тако се Војводина наша у ситуацији да постане ослонац јед-

Заједничка седница Председништва ЦК СК Србије и Председништва ПК СК Војводине, Београд, јануар 1989. године.

не антисрпске и антијугословенске — али, ја бих рекао, и антиљудске политике.

Срећом, та политика у Војводини могла је да се прикрива и маскира само једно време. Али, политичке последице које је произвела, као и оне које су се тек најављивале, нису могле дуго да остану камуфлиране. Догађаји у Новом Саду почетком јула открили су стварно лице политике која је у дугом периоду била вођена. Истовремено, то је био почетак пада једног руководства, једне политике која је окончана три месеца касније — у октобру.

Процес рашчишћавања с том политиком одвија се и даље. По природи ствари, он се није ни могао окончати падом руководства Покрајине. Сепаратистичка, аутономашка политика имала је своје представнике у многим срединама и на свим нивоима. То људи знају, то добро зна читава војвођанска јавност, и зато тако често ових месеци упозоравају преко штампе, на састанцима, у свакодневним разговорима на опасност од отпора кадровским и другим променама. Међутим, иако је тај процес још у току, иако ће потрајати у наредним месецима, искључено је да у Војводини после оне октобарске ескалације братства, гнева и југословенства може било када поново доћи до рестаурације политике деоба, антисрпства и антијугословенства.

Оно што смо хтели да постигнемо променама у политичком систему у Србији, то је да она уставно буде јединствена; да буде равноправна с другим републикама у Југославији, али да у борби за те захтеве не носи бреме комплекса и кривице — да своје захтеве изложимо, дакле, јавно и без увијања, да се за њих боримо енергично и поштено.

Улога Војводине у тој борби била је огромна, историјска. У тој војвођанској борби, за равноправност Србије као републике с другим републикама и њено јединство, учествовали су припадници свих народа и народности који живе у Војводини. У том покрету за Србију као републику учествовала је огромна већина грађана у Војводини које, међутим — као што знамо — не сачињавају само Срби већ и многи други народи и народности: Црногорци, Хрвати, Мађари, Русини, Словаци и други. У томе је етичка и политичка супериорност борбе у Војводини, у томе је њен југословенски карактер.

Војвођански народ је устао листом заједно, без обзира на националност, професију и узраст. Он је био јединствен јер су му интереси јединствени. Тај народ је сам, својим јединством, руше-

ћи своје руководство, демантовао најгнуснију лаж коју је то руководство лансирало: да ће уставне промене у Србији довести у неравноправан положај припаднике народности, а пре свега Мађаре. Показало се, међутим, да су у ствари у неравноправном положају били сви у односу на своје руководство, без обзира на националну припадност.

Аутономашка политика, која ових дана издише у Војводини, није била усмерена против једног или више народа. Она је била усмерена против грађана уопште, јер се заснивала искључиво на интересима оних који су је водили.

Зато она није била само аутономашка, сепаратистичка. Она је била ускогруда, малограђанска, ситносопственичка, једном речју конзервативна, сасвим изван потреба садашњег југословенског друштва, у потпуној супротности с временом које наступа.

Не доводећи, заиста, у питање разлоге за аутономност Војводине, уверен сам да ће њени грађани, а нарочито комунисти, на предстојећој Конференцији и у свим даљим активностима умети да се изборе за политику братства и јединства, за политику јединствене и равноправне Србије, за политику правде између људи и народа и за политику прогреса у друштву.

Свима нама у Србији предстоји време великог рада на кадровској обнови и на друштвеној реформи. Велики дани које су имали грађани Војводине протеклих месеци треба да буду замењени другим великим данима, у којима ће заједно са свим грађанима Србије учествовати у економским, политичким и друштвеним променама које ће омогућити Србији и Југославији да се развијају као богато, демократско и културно развијено друштво.

Велика политичка, друштвена и уопште духовна мобилизација у Војводини, и у Србији уопште, показује да у друштву постоје велике демократске снаге које су у стању да друштво усмере у правцу који желе и да у томе имају успеха.